

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Neirankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Kako Magjari rade.

Njeki dan je bio kralj ugarski u Pešti i tu je razgovarao sa svim predstavnicima stranka, jer je htio naći načina, kako da uredi vladanje u toj zemlji. Valja pamtili da Magjari u suštini traže posvemašnju razstav od Austrije tako zvanu personalnu uniju. Svoju carinu, svoju vojsku, svoju banku,

Ove tražbine Magjara su zastupane osobito od nezavisne stranke, a ova stranka ima većinu. Tu je dakle bez nje teško vladati.

Austriji je teško popustiti zahtjevima Magjara, a i vladaru se nada; na uz njezve uvjete bio je pred četiri godine predao vladu Koštuu i drugovima.

Ova družba, veliko ministarstvo, nije izpunila nijedan od onih uvjeta, već je postavila zahtjev samostalne banke. Austrija i kralj se tomu opiru. Ministarstvo magjarsko je dalo ostavku i sada se radi da se imenuje novo. Radi toga je kralj ugovarao sa predstavnicima stranaka.

Ovi dogovori još nisu svršili. Ministri lete jedan drugomu i stranke se dogovaraju, klupko se zapliče na sve moguće načine.

Međutim Magjari napreduju svojom moći u Hrvatskoj i Bosni. U Banovini uzaklonili su magjarski jezik i zadužili hrvatski seljački posjed su 10 milijuna kruna preko 248 magjarskih vjerskih škola, za koje je toliko radio Dr. J. Frank. Tako imaju 54 hiljade dužnika u Banovini. U Bosni naučili su isto uraditi preko agrarne banke, koja je već dozvoljena i ustanovljena.

Kad je bilo od potrebe, Hrvatima se u ludo obećavalo i oni su vjerovali, sada vide na čemu su. Samo letimice spominjemo izvještavanje koje su na račun Hrvata padale. Pače kod nas su se ustrajale i legije na obranu „kralja i domovine“, a za plaću svega toga bile su glasovite „garancije“ i bečki glasovi.

Svemu tomu imademo jasan odgovor danas. Naše zemlje su prepunjene izrabljivanju Magjara. Lueger putuje da posvjedoče pripadnost Dalmacije Reichu. Car Vilim spominje vitežstvo Magjara i kako bečki upućeni listovi javljaju savjetuje N. V. cara Franju Josipa, neka bi učuvao radi neovisnosti položaja zajednicu Austro-Ugarsku. N. V. odgovara, da to kuša koalicijom stranaka, a ne bude li tu uniju stranaka moguće provesti, da će stvar povjeriti nezavisnoj Koštovu stranci, kao većini u zemlji.

Nakon toga ide u pohode Koštovu vrhovni dvorski meštar grof Festetich i „ne govori“ o političkim stvarima, premda se zna i novine javljaju, da je taj pohod bio upriličen i da je politička audijencija dugo trajala. Grof Festetich kao dvorski pouzdanik može se dakle smatrati posrednikom između krunice i nezavisne stranke.

Prestolonasljednik nadvojvoda Franjo Ferdinand nedavno je razpravljao sa bivšim ministrom Thunom i grofom Deymom i tom zgodom je izjavio, kako se u Ugarskoj ima osloniti na Magjare, koji da moraju provesti obće pravo glasa u duhu današnje njihove većine. Dogodjaji u Austriji i neprestana narodnostna trvenja, da su ga uvjerila, kako se u Ugarskoj može vladati samo na temelju magjarskacije, premda je bio prije drugih nazora.

Kad se sve ovo zna, onda je lahko pogoditi za čim ide magjarska nezavisna stranka, kad je odlučila obdržavati u nedjelju po Duhovima veliku konferenciju iz ciele Ugarske u Pešti. Na listu će biti pozvane sve klubske organizacije iz čitave zemlje, na njoj će se stvoriti zaključak glede osnutka samostalne magjarske banke.

Kako se po svim znakovima vidi, dvor koleba, ali ne uzup pripravlja na konačni pòust Magjarima nezavisne stranke, kojoj u duši svi Magjari pripadaju.

Nije kod njih kao kod nas. Kod nas ima svega, ali nema Hrvata pravil. Kod nas se nalazi svih mogućih doušnika i ulizica, denuncijanta, plaćenika, izdajnika, a kod Magjara i Tisza i Andrassy i slični vladinovi i dvorski ljudi kao Fejervary i Festetich samo priprav-

ljaju i utiru put nezavisnoj stranci, sinovima veleizdajnika.

Nu pazimo se. Sve je pripravno da naš narod bude konačno i posve prpušten Magjarskoj bahatosti, a ovaj mali dio amo gospodstvu njemačkomu.

Što mi na to radimo? Kako se mi za taj čas pripravljamo? Kako se mislimo odhrvati, kako braniti i obraniti, kako slomiti tu silu koja se pripravlja da se surva na našu domovinu, na naš narod?

A ipak nas je brojem koliko i Magjara, a u domovini našoj nije nego jedan jedinstveni narod. Ali što kod nas nema, to je potrebita doza nezavisnosti duha i dovoljnog ponosa, a što kod nas ima to je da se znamo nadmudrivati, jedan drugomu ne popuštati i obično se voli da vrag odnese sve samo da je lična taština i korist pojedinca sačuvana.

Koliko smo mogli, mi smo nastojali i nastojimo da u ovako subbonosnim časovima izstupimo pred kim treba kao narod jedinstven i složan i nepopustljiv u svojim tražbinama i pravima. Ali da, naši su za sičušnosti, autonomije, a prepustaju Magjarima da sataru sve Hrvate i da ih zbrišu sa lica zemlje. . . To je naša narodna politika.

Skupština srba u Bosni i Hercegovini.

Na 16. o. m. na ovoj skupštini u Sarajevu odlučilo se da specijalni ustavni odbor ima da formuliše želje srbskog naroda, koje sastoje u slijedećem:

1. U ustavnom elaboratu predviđeni virilni glasovi imaju se razdieliti u razmjeru prema numeričnoj množini konfesija. — 2. Židovima se ne ima dozvoliti posebni zastupnik. Ako se to ne dadne običi, Srbi traže svoja 32 mandata; — 3. Skupština se izjavljuje u principu protivnicom konfesionalnih izbornih kurija, ali drži to pitanje neaktuelnim. — 4. Predsjedništvo sabora ne ima imenovati vladar, nego sabor birati, i to iz najjače zastupane konfesionalne skupine. — 5. Neka se zakonom garantira pravo zbora i dogovora, a pošto ne bi bilo ustavno, da se prije sastanka sabora izda odnosni zakon, neka se uvaži srbske posebne želje u tom pogledu. — 6. Zemaljsko vieće neka se sastavi izborom, a ne pozivom, a pitanje dieta neka se prepusti odluci sabora. — 7. Neka se nikako ne ograniči podpuni imunitet zastupnika. — 8. Za sastanak sabora neka se odredi stalni termin. Eventualni reskript o raspustu mora imati pasus glede roka, kad će se opet sabor sastati. — 9. Mandat ima trajati tri godine, a ne pet. — 10. Vlada je saboru odgovorna. — 11. Sabor je kompetentan da odlučuje u pitanjima željeznica i tarifa. — 12. Narod u Bosni i Hercegovini ima se zakonom nazvati srbskim narodom, a jezik srbskim jezikom. — 13. Svećenici, profesori, učitelji i sudci valja da dobiju pasivno pravo izbora. — 14. Skupština nepokolebivo stoji uz program srbske organizacije i s toga traži: a) podpunu autonomiju Bosne i Hercegovine; b) upravno sudiste; c) vlastitu bosansko-hercegovačku vojsku sa pravom odobrenja novakačkog kontingenta po saboru; d) protezanje kompetencije sabora na indirektno poreze.

Ovaj je program postavljen bio g. 1907. u skupštini, na kojoj su primljeni predlozi, da se autonomija Bosne i Hercegovine stavi pod zaštitu Sultana kao suverena. Predsjednik te skupštine bio je mostarski advokat Dušan Vasiljević. Ovog puta posle prihvaćenog programa slijedila je blaga izjava, da ovaj čas ostavljaju još neprovedive zahtjeve in suspensio, za ostvarenje kojih će težiti postepeno.

Na skupštini nije bilo muslimana. Prigodom ove skupštine „Srbska Rieč“ je pisala poznati članak o jedinstvu Srba i Hrvata: prvi koraci.

C. kr. trgovačka škola u Splitu.

Ovdješnja trgovačka škola ili bolje njezina uprava, dala je o sebi već toliko govoriti, ko-

liko još nije nijedan naš zavod. Da je kojom srećom taj govor bio o dobru i napredku tog našeg zavoda, za nas toli važnog, nitko sretniji od nas, koji smo uvjereni o silnoj koristi, koju bi mogao crpiti naš trgovački pomladak od istoga. Ali na žalost, sve ono što se događja na toj školi i što se je već iznelo i još se neprestano iznaša skoro u svim našim, a i u nekim tuđim novinama, silu nas, da se u istinu zgražamo i da javno požalimo sav trud onih rodoljuba, koji su toliko radili, da Split dobije taj zavod, pa da u istinu priznademo svušenost svih novčanih žrtvavagada Splita za zavod, koji, kakav je danas, ne pruža nikakova jamstva, da će ikada odgovarati njegovim željama i potrebama. Što se je pak do ovoga došlo, kriva je s jedne strane nikakova sprema, nikakova zauzetnost i fenomenalna netaktičnost jedne osobe, a s druge strane nemar i neuvjerenost onih, koji su zvanj da paze nad onim zavodom i koji bi morali stati na put suludom pašuvanju i dokazati, komu se ima, da se jedan zavod ne smije voditi kao koji mu drugo privatnu posao, i podučiti ga, da dok se u privatni poslu mogu i smiju izdicati osobni interesi, u javnom učevnom zavodu oni se moraju zaboraviti, a moraju se zastupati samo interesi dobrog uzgoja, napredka i strukovne naobrazbe povjerenje mladeži. U tom pogledu, ma koliko se vapilo, nije se do sada ništa učinilo, pa se nije čuditi, što je još uvijek pošovanje tog upravitelja jednako, pače da njegovo djelovanje biva sve to zornije i da ono stvara svestrani nerred u školi, a nered u školi samo demoralizuje mladež. Pošto se nije ništa učinilo, nameće nam se pitanje, da li je tomu kriva poznata naša apatija za sve što je dobro i koristno ili je to više dokazom, koliko je nekima stalo do našega napredka, ili je po sriedi protekcija ili pak poznata sretna zvezda upravitelja. Ne možemo na to odgovoriti, ali što možemo, to je, da najoštrije pokudimo sve one, koji nam fatalističnim mirom govore, da se ne može ništa učiniti, ništa poduzeti, ništa postići, kad upravitelj jedne nam trgovačke škole imade svoju sretnu zvezdu u najvišim strankama i kad je štićen od ozgor. Ti bi božji ljudi morali znati, da bi se dala uzdržati ta nezalužena zaštita, kad bi netko, a u prvom redu koji narodni zastupnik spilitko one u Beču na jednoglasni zaključak spilitkog občinskog vieća u poslu pojava na trgovačkoj školi i uputio ih za ono, što su na svoje oči vidili i svoje uši čuli razni odlučujući faktori u toj školi. Mogao bi ih upozoriti i na sve one novine, u kojima je bilo govora o čestim izgonima, mnogobrojnim molbama i utocima, te ih upozoriti još na razne predstave, iz kojih se može lahko mnogo toga saznati glede sposobnosti i držanja njihovog štićenika. Da, još bi ih mogao upozoriti i na one novine u kojima je bilo govora o držanju reda pomoću oružane sile i o revolveru upravitelja. Mislimo, da bi se tada uvjerili o pedagoškoj i didaktičkoj spremi pomenutog upravitelja, kao i o podpunoj njegovoj normalnosti, pa bi morali nešto učiniti — i ako ne radi škole, a to barem radi onoga nečesa, što se zove vlastiti ugled i ugled grada, dapače ciele pokrajine. U slučaju pak neuspjeha, kad bi upravitelj i nadalje gonio svoje distruktivno pošovanje, tada bi i javnost i zastupnici morali da se otresu svih obzira i da se odreku zavoda, koji služi jedino ecentričnim hirima i tvrdoglavosti jednog pedagoško-didaktičkog fenomena, kakav može da se pojavi i ne pojavi jednom u stoljeću.

Ako je već jednom bio uzaludan pokret cielekupne akademске omladine proti nesnosnim prilikama, stvorenim od upravitelja Jelčića (ili Gelčića) na trgovačkoj školi i ako je ostao bezpodlan njezin poziv na javnost i zastupstvo i njezina bučna demonstracija proti njemu, te dokazala, da nije beztemeljno često pozivanje toga upravitelja na svoje moguće prijatelje, ne kaže ipak sve to, da bi se moralo i dalje štititi i prigibati glavu, te puštati da nam svojom antidiluvijalnom pedagošijom i didaktikom, svojom flachsmanskištom bude djeci mčićelj mjesto učitelja i da u njoj ubija sve ono, što je liepo

i plemenito, stvarajući od njih umne kržljavce. Ali, da nam se nebi reklo, da smo veoma oštri u našem sudu i da pišemo više obzirom na osobu upravitelja, nego na samu stvar, upućujemo svakoga na sve ono, što se je dosada doniolo u raznim novinama i što je bilo podkriepjeno jasnim dokazima. Možemo svakoga uvjeriti, da nas pri ovom ne vodi osoba upravitelja, nikakav lični interes, nikakav jal ili zavist, nego jedino dobrobit zavoda, koja je dobrobit škopčana sa unapređenjem nama toli potrebitog trgovačkog stališa. Da, dobrobit zavoda, koja je još škopčana i sa ugledom svih nas — i samo u ime te dobrobiti i toga ugleda hoćemo da se borimo.

Još o razvlaštenju u Mandalini.

O ovom pitanju bilo je već govora u našem listu. Iznio se onako u obće nekorektan postupak razvlaštenja sa strane dotične upravne vlasti s onim opazkama, koje su se dale navesti odmah neposredno posle postupka. Da pak podamo našim čitaocima podpunu sliku ovog osebnog slučaja, danas, po obećanju, donosimo daljnje opazke i prigovore, koje crpamo iz utoka, podnešana ministarstvu za zemaljsku obranu sa strane oštećenih zanimanika.

Svaki postupak predviđen u zakonu ima u sebi moralnu zadaću, da omogućenjem i ostvarenjem prava s jedne strane, brani s druge strane i prava protustranke, da ova ne bude protuzakonito oštećena i da se time očuva pravedni odnos svih zanimanih stranaka. Administrativni postupci u kulturnoj državi moraju da su udešeni prema tome načelu, po kojem je svak pred zakonom jednak i po kojem svak mora da bude siguran, da taj zakon jednako štiti svajčija prava.

Postupak razvlaštenja u Mandalini nasuprot ne samo što nije izveden na tom temelju i na tom načelu, već je izveden baš na protivni način, tako da su zanimane stranke morale doći do uvjerenja, da su njim u svojim pravima oštećene. Išlo se naime za tim, da se na ma bilo koji način postigne što nija procjena zemljišta bez obzira na faktičnu vrednost razvlaštenih nekretnina.

Zakoni, koji u nas vriede, a odnose se na ovakove slučajeve, predviđaju šest različitih postupaka, od kojih je samo jedan obćenite naravi. Ostali predviđaju sve pojedine slučajeve.

Postupak, kojim se je u konkretnom slučaju poslužila administrativna vlast, ne slaže se niti s jednim od tih postupaka, a još manje s onim obćenite naravi, koji je baš ovdje bio uporabljan, kad u zakonu neima posebnog predviđenog postupka za razvlaštenje nekretnina u vojničke svrhe.

Svi zakoni, koji se bave razvlaštenjem, predviđaju u prvom redu nagodbeno ustanovljenje nadoknadne cene odnosnih nekretnina.

U Mandalini nije bilo takovih pokušaja, da se naime nagodbenim putem ustanovi ciena razvlaštenih nekretnina ni sa strane vojničke vlasti, ni sa strane odnosnog povjerenstva pri samom činu razvlaštenja. Koliko god je puta došla vlast u ovom poslu u dotična sa zanimanim strankama nije niti jednom pokušala da spor riješi putem nagodbe. Odmah se nasuprot započelo prisilnim razvlaštenjem, kao da je nagodba u obće bila nemoguća.

Na ovu težku povredu zakona u rečenom postupku treba osobito uprieti, jer ide na očitu i ničim opravdanu štetu vlasnika zemljišta. Prisilna sredstva po temeljnom zakonskom načelu može vlast ili bila koja stranka da upotrebi u provadjanju svojih zahtjeva samo onda, kad je to onemogućeno mirnim putem.

U Mandalini je od osobite važnosti bio ovaj moment, biva mirno rješeno spora s razloga što se s razvlaštenjem dirnulo u zamašna prava tolikih zanimanih stranaka, što se tu radi o životnim interesima skoro cieleg jednog sela, kojemu razvlaštenje ozudimlje, što je najboljeg polja imalo i jedini predjel proširenja i napredka, za čim teži svako i najmanje mjestanice.

Izvršenim razvlaštenjem, Mandalina biva podpuno obkoljena morem i državnim imanjem

i to tako, da u samom selu ne ostaje nikakva slobodna prostora za gradnju novih kuća. Blizu sela ostaje prosto samo nešto zemljišta oko škole, na kojem se neće ni moći išta graditi radi silne vjetrovitosti tog prostora i radi toga, što svako selo nužno treba većeg ili manjeg takvog prostora za mjestno tržište.

Radi se dakle o vrlo važnom pitanju javnih interesa celog odlomka Mandaline, pa se baš zato moralo u prvom redu postupiti onako, kako zakon zahtjeva, kušati naime nagodbeno odredjenje naknade, jer takav postupak ostavlja za sobom mirno razpoloženje, a ne potiče duhove na uvjerenje, da su im vitalna prava protuzakonito povrijeđena.

Osim toga postupkom vlasti povrijeđena su i stozerna načela procesualnih propisa zakona u predmetu, jer se po osebnim zakonima, koji određuju postupak razvlaštenja u vojničke svrhe, bezuvjetno zahtjeva, da razvlastno povjerenstvo bude sastavljeno uz načelnika občine, zastupatelja c. kr. državnog erara i inog osoblja, i od dva člana, koji pripadaju vlastnicima onih predmeta, što se razvlašćuju. Uzprkos tome u konkretnom slučaju ta dva člana nisu bila pripuštena, te je očito, da je po tom razvlastno povjerenstvo bilo nerediteljno i nepodpuno sastavljeno.

Suviše je nerediteljno i nepodpuno bilo sastavljeno povjerenstvo obzirom na njegove najodličnije članove, t. j. obzirom na procienitelje.

Svi zakonski propisi, što se odnose na postupak razvlaštenja, bez obzira, da li se razvlaštenje izvadju u vojničke svrhe ili ne, izričito zahtjevaju, da odnosno vještvo mora biti sastavljeno od tri vještaka, a ne samo dva, kako se je u Mandalini povredom zakona doista zbililo.

Ne može po tom biti sumnje, da je izključenjem dvaju članova pripadajućih vlastnicima i sastavom vještva od sama dva, mjesto tri vještaka, povrijeđeno procesualno načelo procesualnih propisa, koji određuju ovaj dio razvlastnog postupka.

Osim spomenutih procesualnih propisa ove vrsti zahtjevaju, da vještaci budu od predsjednika pred komisijom za ovaj posao zakletii, bez obzira jesu li oni sudbeni vještaci ili ne, dok u konkretnom postupku ne samo da nisu bili zakletii, nego nisu na svoju dužnost jednostavno ni opomenuti bili. Iz spisa proiziće, da su oba vještaka dala, ili bolje, podpisala jedno te isto mišljenje, dok su baš u ovom slučaju morali napose i posebno dati svoje mišljenje.

Nego nije sve u tome. Najkrupnija povreda načela svih postupnika, a napose razvlastnog, počinjena je čime, što se je na zahtjev razvlastnika radi razloga da je prva prociena bila tobože preskupa, odredila druga prociena samo za to, da izpame jeftina po erar. O ovov povredi bilo je već govora u ovom listu odmah posle samog čina i onda smo dovoljno osvietlili postupak i ljude od upravne vlasti pozvane da učine drugu procieniu.

A treba znati, da nijedan postupnik u obće ne predviđa drugu procieniu, ako se kojjoj stranici čini preskupa prva, a razvlastni postupak napose ne predviđa nigdje drugu procieniu u prvom stepenu sa strane iste administrativne vlasti.

Materijalnoj nišetnosti druge prociena pridružuje se i formalna, jer druga prociena nije ni bila ediktalno proglašena, kako to zakon zahtjeva. I s ovog pogleda razvlastni je postupak u Mandalini povrijeđen zakon na način da su zanimane stranke morale doći do spoznaje, da nisu postavljene sa upravnom vlasti u jednakost položaja pred zakonom, po kojem ne može niti

smije biti dozvoljeno jednoj stranici ono, što se drugoj odriče.

Svi zakoni o razvlaštenju predviđaju jednu jedinu procieniu uz sudjelovanje triju zakletih sudskih procienitelja odredjeniu i proglašeniu redovitim predhodnim ediktalnim postupkom. Ne ima tog zakona, koji bi odredjivao novu administrativnu procieniu, a još manje pak s jednog razloga, što se prva prociena pričinja skupa.

Zakoni upravo izključuju tu ponovnu procieniu, kada izričito odredjuju cio postupak i kojim se pravim liekom mogu stranke da posluže, kad drže da prociena povredena administrativnim putem, ne odgovara faktičnom stanju stvari.

Sama pak objava druge prociena zanimanim strankama uzsledila je kao krjonice t. j. javilo im se malo sati prije, ne ostavivši im vremena da se dovoljno pripreme na nužnu obranu svojih opravdanih zahtjeva. Na taj način moglo bi se ići u bezkonačnost s procienama t. j. sve dotle, dok privilegirana stranka dođe do onih i onakih procienitelja, koji bi izveli procieniu skroz njoj povoljnju. Koji zakon, koja vlast može da što takova odobri?

A da druga prociena nije pripušljiva vidi se najbolje otdud, kad zakon baš u konkretnom slučaju ustanovljuje, da je sudbenoj vlasti na temelju tražbe ili na predlog prociena suditi, da li administrativna prociena odgovara nužnoj naknadi ili ne.

(Nastaviti će se.)

Političke vesti.

Ministarska kriza u Austriji. Bečki glavni, kao i neki poljski listovi javljaju, da predstoji pad ministra financije Bilinskoga. Na njegovo mjesto bi imao doći Weisskirchner, a ministrom trgovine postao bi dr. Glombinski. Slavenko udružjenje ne zadovoljava se samo sa odstupom Bilinskoga, već ono traži rekonstrukciju celoga kabineta. Ovo posljednje ima biti uvjetom za glasovanje proračunskog provizorija. Osim toga vlada u budućem zasjedanju ne bi smjela predložiti na dnevni red zastupničke kuće nijednu drugu zakonsku osnovu, dok se konačno ne saniraju političke prilike između pojedinih naroda. Usled toga pojavio se u poljskom klubu ozbiljan spor.

Kriza u Ugarskoj. Najvažniji politički momenat u Ugarskoj krizi jest posjet grofa Tasila Festeticha kod ministra Kossutha. Pošto je Festetich pouzdanik prietelonasljednika, drži se, da je ovaj odaslan Kossuthu u važnoj političkoj misiji. Riečki guverner grof Nako pozvan je u Budimpeštu te je konferirao ko ministrom Wekeriom. Jedan magjarski list javlja, da je grof Nako designiran za jednu vrlo važnu ministarsku stolicu. Magjarsko novinstvo javlja, da će iza Duhoa uslediti rješjenje krize. Justovci još sveudilj tvrde, da će vladar povjeriti neodvišnjacima sastav kabineta. Ministar grof Apponyi posjetio Kossutha i s njime više od jednoga sata konferirao. Podjedno su došli Kossuthu i zastupnici Hoitsy i Hollo.

Kriza u Bienerthov ministarstvu. Očiti neuspjeh Bienerthov u parlamentu daje povoda glasovima o rekonstrukciji ministarstva. Bilinski, kojega je financijski plan propao i koji je bio najviše izložen napadajima zbog pitanja agrarne banke u Bosni, imao bi odstupiti.

Austrijska vlada i oporba. Na došastom ministarskom vijeću stvorit će se odluke, što su povodom političke i parlamentarne situacije postale nužnim. Za tim će Bienerth biti od kralja primljen u audienciju, da ovog izvjesti o situaciji i zatraži eventualne odredbe krunne. Prevladava mišljenje, da će carevinski

više nakon duhovskih blagdana osim prešnih predloga razpraviti samo privremeni proračun, jer ne preostaje više vremena za razpravu normalnog proračuna. Vlada će na silu morati da pakira sa oporbom. Očekuje se od vlade otvorena i iskrena izjava, na koju će oporbene stranke odgovoriti sa isto, tolikom otvorenosću.

Odput doknadnih pričuvnika. Na kraljevu zapovjed određeno je, da se imadu odpuštiti svi doknadni pričuvnici, koji se još sada nalaze u iznimnoj vojnoj službi. Sljedeće dane počēt će se s njihovim transportom. Njihove vojne vježbe za ovo godinu otpadaju.

Björnsko vještvo. Slavljeni pjesnik Björnsko već dulje vremena bavi se hrvatskim pitanjem te namjerava pisati jedan članak o Hrvatskoj za londonski „Times“. Već je objelodanjen. Odlični starina piše uredništvu „Agrarmer Tagblat“: „Radošću gledam kako hrvatska stvar nalazi razumjevanja. Svugdje, u svim važnijim novinama, ovdje (u Franceskoj) kao i u engleskoj, na sjeveru, a djetomice i u Njemačkoj i Austriji. Ne trebate se ničesa bojati!“

Carevinsko vijeće. Carevinsko se vijeće sastaje 3. lipnja. Razpraviti će se najprije prešni predlog dra. Šušteršića o bosanskoj agrarnoj banci, onda financijski predlog vlade i prešni predlog Rusina o jezičnom pitanju u Galiciji i neke manje osnove. Proračun će doći tek onda, kad obzor završi svoj posao.

Iz Kranjske. U jednoj izborničkoj skupštini govorio je zast. Hribar politički govor. Između ostaloga je rekao, da se dotle ne će srediti prilike u Kranjskoj, dok „sadašnji sabor kurija“ ne dobije podpuno slovensko obličje. Time se navješta, da se u kranjskom saboru sprema zakon o ukiniću kurije veleposjednika, koja bira 10 njemačkih zastupnika.

Viesti iz Srbije. Uzprkos svih službenih demencija, govori se sa stalnošću u beogradskim političkim krugovima, da će se na jesen sazvat velika skupština, koja će još jednō uzeti na pretres abdikaciju princa Gjorgja. Veli se da ta abdikacija ne odgovara ustavu. — Austro-ugarski poslanik grof Forgach posjetio je na 18. o. mj. srbskog ministra vanjskih poslova Milovanovića i saobčio mu, da je vlada monarhije sklonu zapodjeti sa Srbijom nove trgovačke pregovore. Milovanović je odgovorio, da će to javiti ministarskom vijeću i zatražiti odobrenje skupštine. — U Beogradu se nadaju, da će skoro doći do zaključka irgovačkog ugovora.

Turska monarhija. U subotnoj je svojjoj sjednici prihvatio turski parlament između ostaloga i zakonsku osnovu, kojom se reorganizovanje monarhije povjerava engleskim čancima.

Iz hrvatskih zemalja.

Iz Trsta. Pri ovdajšnjem višem pokrajniskom sudu predstoje razna imenovanja viših savjetnika, kojim imenovanjima imala bi uslediti druga manja. Pošto su ta imenovanja od velike važnosti, željeti je, da se ista obavie „ni po babu ni po stričevima“, nego po pravdi i pravici. Nadležni faktori treba da pri ovim imenovanjima prije svega paze na to, da li dotičnici poznavaju zemaljske jezike. Ko ove jezike ne poznaje, tome ne smije biti mjesta u nikakvoj javnoj službi, a osobito ne ondje gdje se pravica kroji. Dosta su dosad slavenski odvjetnici i slavenski živalj ovoga grada imali da pretre usled nepoznavanja zemaljskih jezika sa strane viših i nižih sudbenih činovnika. Tome treba da se jednom stane na kraj, ako se ne želi da se i unapred ponavljaju u hramu božice pravde one anomalije, koje su se dosad sistematično ponavljale.

nico u čistoj nadi, da će ribu razprodati, a kad samo njegova nada ostaje prazna, jer tvorničar ne će da kupi, ili ako kupi, kupi tek nekoliko kvintala, a ostalo treba solit, a u nestašici soli i sudiča, što se često puta događja, bacit ju odakle je izribao. Kako je onda pri duži jadnomu ribaru, kakove mu se misli motaju po glavi to zna samo onaj, koji je to izkusio, koji je vidio i s ribarima živio.

Nije dosta da mi našem ribaru dadeimo u ruke najbolju i najsavršeniju mrežu, nije dosta da mu namaknemo najbolju svieću i najsavršeniji materijal za svjetljenje, već moramo osobitu brigu posvetiti kako će nam ribar unovčiti ribu, jer ovo je glavno. Mi moramo imati na pameti, ne kako će se što više ribe uloviti, već kako će se ono što se uhvati što bolje i unosnije unovčiti. Ovo je glavno, a na glavno se upravo zaboravljiva.

S ovog razloga, mene u duši bilo, vidiči, kako se puno novca, ne ču reći bacu u ludo, ali svakako ne upotrebljiva ga se u posve koristanu svrhu, nije namijenjen unapredjenju našeg ribarstva.

Iz grada i okolice.

Lična viest. Ovih dana boravio je ovdje u manastiru sv. Frane mnogočastni otac Frane Dobrović, generalni definitur, poznat u našem gradu iz dobe njegova boravka u njemu sa njegova žarkog rodoljublja i drugih izvrsnih vrlina. O njemu je tu skoro bilo govora u našem listu, kad no je naime na Cresu proslavio 60-godišnjicu svog misnikovanja. Jučer je krenuo u Zadar. Siedom, odličnom rodoljubu želimo svako dobro!

Izlet djaka hrv. zadrarske gimnazije u Šibenik. Prekjučer u 9 sati i pol prije podne prispiješe na parobrodu „Adria“ družtva „Dalmatia“ djaci hrvatske zadrarske gimnazije, njih 175, pračeni sa prof. M. Kušarom, ukupno 190 izletnika. Dočekao ih je i pozdravio na obali g. načelnik dr. Krstelj. Odmah obadjoše grad i razgledaše stolnu baziliku. Okolo 10 i pol parobrodom „Tommaso“ krenuše u Krku, da razgledaju onaj vodopad i tamošnje tvornice. Prije polaska u Krku, bili su na istom parobrodu počašćeni sa strane občine. Na povratku iz Krke svratiše se u Skradin, dočekani od jednog člana občinske uprave i gradjanstva. Na 2 sata i pol poslie podne bijahu na povratku u Šibenik, dočekani na obali ponovno od g. načelnika i od mnoštva gradjanstva. „Šibenska glazba“ od občine poslana, dočeka ih udaranjem veselih koračnica. Netom se izkraše, pođoše svi na objed u „Hotel de la Ville“. Preko celog objeda koncertirala je pred hotelom „Šibenska glazba“. Svi izletnici ostadoše sasvim zadovoljni ovim dočekom, kao što i s objedom. I zbilja mora se ovom prilikom pohvaliti vlastnika hotela g. dr. Kovačevića, koji je uzastojao, da izletnicima ugodi u svakom pogledu. Objedu je sudjelovao i g. načelnik, te pri koncu nazdravio djacima biranim riečima, bodreći ih sad u učenju ja poslie u radu za korist naroda. Ravnatelj g. prof. Kušar srdačno odzdravio i zahvalio u obće na liepu dočeku, a napose g. načelniku na šampanjcu, kojim je izletnike počastio. Poslie objeda obadjoše djaci s „Šibenskom tvornicu u Crnici, uzpeše se na naš „Šubičevac“, gdje ostadoše zadivljeni liepim pogledom na grad i na more. U 7 sati pred večer krenuše na povratk u Zadar. Na razstanku pozdrvriše ih g. načelnik i kotarski poglavar vl. Rešetar i mnoštvo gradjanstva, koje je uz svirku glazbe neprestano do zamaka broda iz luke pozdravljalo mile goste rubcima, kapama i šeširima, odzdravljeno od njih sa parobroda. Ovaj izlet ostati će u pameti koliko izletnicima toliko šibenčanima, koji su na svoju osobitu radost imali prigodu, da se nadive uzornom ponašanju, redu i zaptu djaka, radi čega ide hvala vrlom profesorskom zboru naše gimnazije u Zadru. Našoj mladeži želimo najliepiji uspjeh u naučima i svaku sreću u njihovoj budućnosti.

„Narodni List“ se još muči, da opravda postupanje svojeg gospodara i on misli da mu to može uspjeti kad reče drugomu da je neozbiljan, da se služi argumentima „Hrvatske Krunne“ itd. Što mi znamo „Hrvatska Krunna“ pobija jezične naredbe posve stvarno, ali nismo još vidili da ih „Narodni List“ stvarno brani ili tumači vjerodostojno.

Mi smo o tim naredbama prilično obširno pisali i spomenuli sve njihove blagodati, zašto „Narodni List“ nije kušao da to pobije? Nije mogao. Zašto „Narodni List“ nije ni riečju ustao da barem opravda preuzetnost svog gospodara? Jer nije mogao. Zašto „Narodni List“ nije ni riečju raztumačio, zašto je njegov gospodir uzprkos izričitog narodnog naloga, da ne popušta, ipak u ime naroda sam preko noći u svemu popuštio? Jer ne može, kad su činjenice proti njemu.

dva načina, ili bolje su dva lanca. On mora se pošte voziti ribu pod tvornicu i čekati da se ustane gospodin upravitelj, koji napokon odbija ribu i veli: vozite je gdje mu drago, ili uzme kao za milostinju samo nekoliko kilograma, riedko kvintala kod svakoga ribara.

Kad ovo ne bi bilo, ribar bi mogao s pošte ravno k bližnjem tržištu i tu razprodati ribu prije, nego li se usmrdi ili padne tako, da se mora dati u bezcienu.

Ob ovomu će biti još govora pri poglavlju ribarsko zadugarstvo. Svakako moram, kad sam pri ovom opomenuti, da bi i sama vlada imala uplivati na vlastnike tvornica, da ili kupe svu ribu, pa nek se oni misle s njom, ili ne dopuštati sklapanje ovakovih ugovora. Tvornicima je puno lakše nabaviti jedan parobrod i svišak ribe odpremiti do glavnog tržišta, nego li je to našim siromašnim ribarima, kojima par vojka, jedna do dvie mreže sačinjavaju svu imovinu.

Da su naši ribari udruženi, to bi moglo svako mjesto ili svaka zadruga učiniti za se, a onda stalno ne bi tvorničari izrabljivali ih, kako ih danas izrabljivaju. Dok u naše ribare prode

Priručnik za ribara.

X. Obrtno ribarstvo.

U naše obrtno ribarstvo spada pripremanje srdjela i tunja, te brušenje korala i čišćenje (rafiniranje) spužava. Sva ova četiri obrta kao takova nisu većim dieiom domača, nisu naša, nego su tudja, jer su u tudjim rukama. Naš ribar je tu samo da nabavi potrebiti materijal, koga tudjin — ako hoće — kupi, ako ne, ništa. Ribar je usilovan s njim u more, kako se je to dogodio lanjske ove, a u napred će svake godine raznim ribarima, a osobito onima Rogoznic kod Šibenika kad su usilovani bili baciti na hiljade i hiljade kg. srdela i skuša, jer ih tvornica nije mogla više primiti.

Vlada, a i mi svi nastojimo, da nam ribarstvo procvate, da nam napreduje, da ribar iz mora dobiva što moguće veću korist, a onda kad se to zbude, onda kad Bog blagoslovi njegove trude, kad se naš ribar nada i misli, da se je ekonomski pomogao uprav onda po njega nastaju čemerni dani.

Pune leute srdjela i skuša vozi pod tvor-

Sada bi „Narodni List“ htio da mu iznasa mo SS. Ta to smo mi davno činili, pa zašto „Narodni List“ nije ništa pobio? Jer nije mogao.

Nego ipak zadovoljit ćemo ga i kazati mu, da svaki talijanski činovnik može napisati i dati napisati širom ciele Dalmacije u svakom uredu svoje „Ausserungen“ u talijanskom jeziku, a ta njemačka riječ znači i mnijenje i obrazloženje i glasovanje i rješnje itd.

Što se tiče njemačkog jezika dok „Narodni List“ na raznim mjestima uporno i lažno tvrdi, da je njemačko uređivanje pod puno izključeno u Dalmaciji, on hotimice vara, jer je već i sam prinuđen ustajati proti Niemštini.

U ostalom da je u Dalmaciji i njemački jezik uredovnim jezikom i to glavnim, državnim, dokazom je i prvi službeni spis Namjestnika poslie slavne naredbe na sva c. k. poglavlarstva.

„Narodni List“ bi puno bolje učinio, da štiti kad gospodara obranit ne može, ta vidi i sam da se nalazi u škripcu. Mi drugačije ne možemo raztumačiti poziv „Narodnoga Lista“ da se naši stranački odnošaji „evropelziraju“ i da „stvaramo bazu zajedničkog i složnog rada za dobro domovine.“

Ili on ne shvaća, da bi kod nas bila nemoguća svaka ovaka i slična jezična naredba, kad bi kod nas odlučavale stranke a ne pojedinci? Da bi svaka ovaka i slična jezična naredba i mnogo još što šta drugoga bilo nemoguća, kad bi se radilo na temelju kooperacije?

Nu zašto „Narodni List“ i njegov gospodar nije htio kooperacije sa predstavnikom stranke prava, nego sa vladom i Talijanima?

Bili on mogao na ovo odgovoriti?

Nabava kuće Zanchi. U zadnjem broju „Slobode“ izišao je dopis iz Šibenika, koji se bavi tim pitanjem. I samo uredništvo „Slobode“ popratilo je taj dopis u dobroj namjeri, da djeluje povoljno na stranačke prilike u Šibeniku. Nego, ako priznajemo iskrenost namjera uredništvu pomenutog lista, ne možemo uz najbolju volju, da to priznamo dopisniku iz Šibenika. I ovaj, istina, govori o miru, ali po previjanju očima vidiš mu, da nije iskren. Tko hoće da zagovara mir, mora da bude najprije istinoljubiv; a tko govori o novim smutnjama, morao bi istinski kazati, tko je zamećao stare smutnje. Novoj eventualnoj smutnji, kojoj tobože idemo u susret, krivi su ljudi na obćini, a to zato, što ih vodi, kako kaže dopisnik „Slobode“, prkos, a ne interes grada i da je to tako, dopisnik imade srca, da se blago izrazimo, da se pozove na celo gradjanstvo. Te pretpostavke nisu istinite i zato nisu mogli da budu istiniti ni izvodi, koje on na te pretpostavke nadovezuje. Gdje je istina, lako je ustanoviti, ako se rieši prije pitanje, da li su obćinski uredi danas smješteni u pristojnoj kući. Na ovo mora da cieli grad odgovori, da je ta kuća trošna, zapuštena i nepristojna i za kakovo malo zagorsko selo, a kamo li za jedan grad. Treba da se prizna i to, da obćina, ako hoće da grad dobije srednju školu, mora da pruži prostorije za istu. Ovo su dvie istine svakomu poznate, a po tom nije obćini do prkos, nego do absolute potrebe, da premjesti urede u kuću Zanchi i da popravi današnju obćinsku kuću za školu. Drukih prostorija za školu teško da se u Šibeniku nadje, a i kad bi se našlo, namjam bi bio takav, da bi to za obćinsku ekonomiju bila velika žrtva. Kad je to dokazano, nije lealno, što dopisnik to izvrće, a još manje kad se pozivlje na gradjanstvo, ako za njega ta rieč ne znači nekoliko umišljenih glava koje svoje stranačke zahtieve zamjenjuju interesom grada. Dopisnik ne kaže svu istinu ni kada spominje

duh udruženja, dužnost je vlasti da štiti njihove interese protiv onih, koji se obogaćuju na siromašnim ribarskim žuljevima.

S ovog razloga ja preporučam našim ribarima, da se pri sklapanju ugovora za ljetno ribanje sa tvorničarima vladaju oprezno, te nek u ugovoru bude umetnuto da su oni obvezani prodati ribu tvornici (srdjela i skuše), ali da je i tvornica dužna kupiti svu ribu (srdjela i skuša), pa nek se ona misli s njom.

Jedino ovim načinom tvornice biti će korisne po ribara, a inače niesu nego neka pusta nada, koja ribaru izćezne uprav onda kad je tu, da mu se ona izpuni i sreća nasmije.

Pohvalno je, što se odlučujući čimbenici, pa i narodni zastupnici zauzimlju, da se u trgovackim ugovorima s raznim državama, a pomeance sa Španjolskom, Portugalskom, Grčkom i Italijom udari što moguće veće carine na suhu i posoljenu ribu, kao i onu u kutijama, kako bi se što moguće više naše ribe razprodalo i u samoj carevini, ali je žaliti, da naši tvorničari ne će da shvate kako sve ovo zauzimjanje nije radi

razgovor dra. Makale s drom. Krsteljem. Dr. Makale na ročištu bio je naglasio neke uvjete, a dr. Mazzoleni i dr. Gazzari odmah su mu odgovorili, da je to nesmisao i da obćina ne može da prihvati, što bi njezino pravo vlastosti stegnulo. Ono jutro, kad se je dr. Krstelj povratio iz Spljeta vlakom, ponovio je dr. Makali, što su mu bili već kazali dr. Mazzoleni i dr. Gazzari, nadodav da i kad bi bio slučaj, što nije, on bi mogao da se obveže samo za trajanje današnje obćinske uprave, a ne za ono susljednih uprava, nadodav još da je za obćinu nabava kuće absolute potreba. Obćina nabavom kuće može da udovolji dakle priekoj nuždi, za obćinu je nabava korisna, jer položaj pred kućom i iza kuće pripada obćini, koja može da dodje u posjed i vojničkog „turiona“, koji je sa strane zapada, što privatnik nebi mogao lako, jer je obćina za vojničvo dopriniela i doprinosi svaki dan silne žrtve. Kako se iz svega razabire, pozivanje na mir sa strane dopisnika nije nego izlika da, izkriviv istinu, podmetne ljudima druge namjere. Dopisnik treba da zna, da su razni gradjani bez razlike stranaka poručivali na obćinu, da bi ova morala da kupi kuću. Izmedju tih ima i jedan, koji je vrlo blizu dopisniku, a drugi morao bi biti i u njihovom odboru za nabavu kuće. Hoće li imena?

Za nabavu kuće dr. Krstelj obratio se je direktno na g. Kirigina, glavnog suvlastnika kuće, čovjeka poznata kao vredna obrtnika, a nije hvatao maloljetne ni onoga suvlastnika, koji bi morao da dospje pod skrbništvo. U ostalom, gdje ga ulazi u interes grada, načelnik nije trebao da za nabavu kuće traži prije dopust u umišljenog dopisnika. Više iskrenosti, više lealnosti, pak ćemo tek tada moći da govorimo o miroljubivim namjerama.

Namještanje telefona. Kako smo obavješteni, u utork dne 1. lipnja početi će radnje za namještanje telefona u Šibeniku. Istoga dana moći će da se prikažu na ovdješnjem pošarsko-brzojavnom uredu kod dotičnog inžinira svi oni privatnici, koji se do sad nisu prijavili, a željeli bi imati spoj sa telefonskom mrežom.

Pajac goni uvijek svoju. Bilježi on u ovom listu, da je u Šibeniku „jedan težak iz okolice Dane Grubišić“ u svadji bio zboden (s?) nožem i da je izdahnuo“, a kad tamo stoji, da je baš jedan iz okolice umorio na taj način šibensskog težaka Danu Grubišića. Pajac je ovo mogao razabrati iz novina, ali je on naumice izvruvno, a zašto, to se već znade. Valja da se peto izlaze na svoju, inače nebi bilo pseto. Knš...!

Razne vesti.

Rodjen u zračnim visinama. Neobičan slučaj dogodio se nedavno u Španiji. Poznati barcelonski sportsman Alfonso Marca odlučio se na vožnju u zrakoplovu. Njegova žena mu međjutim odlučno izjavila, da se bez nje ne će uzdići i podnebesje i tako se uzdijela i ona s njime. Usled uzrujanosti rodila je nešto prije roka u ladjici zrakoplova gdja. Marca sina. Zrakoplov se spustio sretno sa obitelju povećanom za jednoga člana, koji će moći u svoj krstni list i domovnicu kao rodno mjesto upisati atmosferu.

Stössel i Nebogatov — pomilovani. Kako je poznato, ratni je sud osudio generala Stössela i Nebogatova na 10 godina tamnice radi nekorektnog postupka pri predaji Por-Artura, Stössel je često puta molio pomilovanje, no nije ga mogao nikako dobiti. — Na 18. o. mj., prigodom rođendana cara Nikole, pomilovao je car konačno Stössela i Nebogatova, no na žalost prvi je tako bolestan, da ne će dugo uživati zlatnu slobodu.

njih upravo, nego radi samoga ribara, kojega oni sišu bez milosrdja.

Od kad je uvedeno svjetljenje sa karbidom (acetilene), možemo reći, da je ribanje skuša i srdela u Dalmaciji i Istri podvostručeno, a narastao i broj tvornica, dok su se neke i proširile, što je najboljim dokazom, da gospoda tvorničari dobivaju više nego što se misli. Po statističnim i to službenim podatcima oni su spremili u svojim tvornicama 5,000,000 K ribe u konservi. Koliko su dobili znadu oni. Neka ih Bog pomaže, meni to nije žao, ali neka ne zaborave i na našeg siromašnog ribara, bez koga oni ne bi mogli djelovati, dok bi on mogao bez njih bar živiti.

Nije bolje ni sa obrtom koralja i spužava, jer se nalaze u tuđim rukama i živu o milosti trčaskih trgovaca, koji dobivaju 100%.

Nu ob ovom će biti govora u posebnom poglavlju.

(Nastavit će se).

Parnica proti Friedjungu. Iz Beča javljaju, da će se parnice proti Friedjungu i proti „Reichspostu“ provesti tek u jeseni, pošto porotni sud sada ne zasjeda. Predsjedništvo u razpravi vodić će zem. sudb. viećnik dr. Kurc-vajl, branitelj dra. Friedjunga je dr. Edmund Benedikt, branitelj „Reichsposta“ je dr. Viktor Kimbek.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Prodaja uz pò cene -- prave -- vrednosti
Ciepa prigoda za
Krčmara i gostioničara
U „Hotel-Krka“ u Šibeniku prodaju se: razni stolovi i sjedalice, velika zrcala s okvirima, umjetnički kipovi, jedna velika „vetrina“ s ogledalima i mramorom zgodna za lokale, dvie klupe s mramornom pločom, 2 aparata za pivo, 2 „vetrine“ za pladnje i čaše; jedan veliki štednjak (Sparherd) jedna velika lednica, ventilator, svjetnjaci sa šest svieća električne svjetlosti s elektr. glasovir sa 54 komada glazbe i drugi razni predmeti.
3-4

Srbsko-pravoslav. Crkva
u ŠIBENJKU
ima razpoloživih K 12.000, koje bi dala u zajam, na dobit od 6 posto pivim naslovom na zgrade u Šibeniku.
Tko želi zajam u tom iznosu, ili u manjemu, nek se obrati predsjedniku savjeta te crkve,
Dr. Nikoli Subotiću.
3-6

Pazite!
50.000 pari cipela.
Četiri para cipela samo 8 kruna.
Porad zapinjanja u uplaćanju mnogih većih tvornica naredjeno mi je pregolemu količinu cipela daleko izpod proizvodne cene razpaćati. S toga prodajem svakome 2 para za gospodu i 2 para za dame, cipela za šniranje od kože, sive ili crne, galoširane, sa dobro podkovanim podplatima, veoma elegante, nove fazonne, veličine po broju. Sva četiri para stoje 8 kruna. — Salje se pouzećem.
L. Zwelg's Schuh-Export
Krakau Nr. 14 a.

ŠIRITE
„HRVATSKU RIEČ!“

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.
Čast mi je obznatiti cijenjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toće izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. ---
Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. ---
Objed l. reda K 1; II. reda 72 fil.
Naznačiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnom masli.
Preporučuje se veleštovanjem
Strika Antun.
21-52

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Hrvati i Hrvatice!
Pomozite Družbu
Sv. Ćirila i Metoda

Jeftine posjetnice
izradjuje
„Hrvatska Tiskara“

Obavjest.
Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unić, isto na obali, povrh kavane „Miramar“.
Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za u buduće, uvjeravajuć ih, da ću svojski nastojati, da budu uvijek i posve zadovoljni.
Šibenik, 14. svibnja 1909.
Frane Crljenko,
hotelier.

Oglašujte
„Hrvat. Rieči“

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIVNICA K 1,000.000

Pričuvna zaklada K 100.000
Centralna Dabrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteritnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje protiv gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

31-52

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi: K 1,410,816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000,000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820,000.00
Izplaćene odštete: K 2,619,582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 35-52

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predujmove na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izždriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavija tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 35-52

Zubari

J. M. Veža D. D. S.

Mario Veža

iz Budimpešte izvršuju sveukupne zubarske radje po najmodernijem sistemu. Porcelan blombe, zubi sa i bez nebca. — Stanuju u kući kavane „Miramar“ II. kat. Ordinira se od 9 do 12 i od 3 do 5 s. posl. podne.

HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernijim i najsavršenijim strojevima, te prima sve u štamparsku struku zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izradjenih, a sve uz umjerene cijene.

Izradjuje svakovrstne radnje kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

KNJIGOVEŽNICA

obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posrebljenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnom občinstvu, a napose trgovcima, zavodima i društvima.

Jedina hrv. tvornica voštanih sveća Vl. Kulića u Šibeniku